

LBRIS

We know
books

ANNA KARENINA

Lev Tolstoi

Traducere din limba rusă
ANCA IRINA IONESCU

LITERA
București

Anna Karenina
Lev Tolstoi

Editura Litera
tel.: 0374 82 66 35; 021 319 63 90; 031 425 16 19
e-mail: contact@litera.ro
www.litera.ro

Anna Karenina
Lev Tolstoi

Copyright © 2023 Grup Media Litera
pentru ediția în limba română
Toate drepturile rezervate

Editor: Vidrașcu și fiii
Redactor: Justina Bandol
Corector: Dorina Lipan
Tehnoredactare și prepress: Ofelia Coșman

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
TOLSTOI, LEV NIKOLAEVICI
Anna Karenina / Lev Tolstoi; trad. din lb. rusă:
Anca Irina Ionescu. – București: Litera, 2023
2 vol.
ISBN 978-606-33-9594-9
Vol. 2 – 2023. – ISBN 978-606-33-9596-3
I. Ionescu, Anca Irina (trad.)
821.161.1

PARTEA A CINCEA

I

Prințesa Șcerbațkaia considera că este imposibil să se facă nunta până în post, căci mai rămăseseră numai cinci săptămâni, și până atunci putea fi gata numai jumătate din trusou; dar nu putea să nu fie de acord și cu Levin, care spunea că după post ar putea să fie prea târziu, pentru că o mătușă bătrână a prințului Șcerbațki era foarte bolnavă și putea să se prăpădească curând, iar atunci doliul ar fi amânat și mai mult nunta. De aceea se hotărî să împartă trusoul în două părți, trusoul mare și cel mic, și consimți să se facă nunta până în post. Hotărâse să pregătească acum tot trusoul mic, iar pe cel mare să-l trimită după aceea, și se supără foarte tare pe Levin că nu putea nicicum să-i răspundă serios dacă e sau nu de acord. Acest aranjament era cu atât mai convenabil, cu cât tinerii urmau să plece îndată după cununie la țară, unde lucrurile din trusoul mare nu erau necesare.

Levin continua să fie în aceeași stare de exaltare în care i se părea că el și fericirea lui reprezintă unicul scop al universului și că acum nu trebuie să se gândească și să se îngrijească de nimic, pentru că ceilalți fac și vor face totul pentru el. Nu avea nici măcar planuri și obiective de viață pentru viitor; lăsa această decizie pe seama altora, știind că totul va fi minunat. Fratele lui, Serghei Ivanovici, Stepan Arkadici și prințesa îl dirijau și-i spuneau ce trebuie să facă. El era întru

totul de acord cu tot ce i se propunea. Fratele împrumută bani în numele lui, prințesa îi sfătuie să plece din Moscova după cununie. Stepan Arkadici îi sfătuia să plece în străinătate. El era de acord cu tot. „Faceți ce vreți, dacă asta vă face plăcere. Eu sunt fericit, iar fericirea mea nu poate fi nici mai mare, nici mai mică, orice-ați face“, își zicea el. Când îi transmise lui Kitty sfatul lui Stepan Arkadici să plece în străinătate, se miră foarte tare că ea nu fu de acord, ci avea anumite cerințe speciale în legătura cu viața lor viitoare. Știa că Levin are munca lui la țară și că îi place. După cum vedea Levin, Kitty nu numai că nu înțelegea această muncă, dar nici nu voia s-o înțeleagă, dar asta n-o împiedica s-o considere foarte importantă. Și de aceea știa că își vor avea casa la țară și voia să meargă nu în străinătate, unde n-aveau să locuiască, ci acolo unde avea să le fie casa. Această intenție exprimată foarte clar îl uimi pe Levin. Dar, cum lui îi era totuna, îl rugă imediat pe Stepan Arkadici, ca și când aceasta ar fi fost obligația lui, să se ducă la țară și să aranjeze acolo totul așa cum știe el, cu gustul lui atât de rafinat.

– Dar ia ascultă, îi spuse Stepan Arkadici lui Levin, după ce se întoarse din sat, unde aranjase totul pentru sosirea tinerilor, ai certificat de spovedanie?

– Nu. Și ce dacă?

– Fără asta nu te poți cununa.

– Vai, vai, vai! exclamă Levin. Dar cred că n-am mai postit de vreo nouă ani. Nici prin gând nu mi-a trecut.

– Bravo! spuse Stepan Arkadici râzând. Și mai zici de mine că sunt nihilist! Totuși, fără asta nu se poate. Trebuie să postești ca să te împărtășești.

– Dar când? Mai sunt numai patru zile!

Stepan Arkadici aranjă și asta. Și Levin începu să postească în vederea împărtășaniei. Pentru Levin, ca pentru orice om necredincios, dar care respectă în același timp credințele altor oameni, prezența și participarea la ceremoniile religioase erau foarte stânjenitoare. Iar acum, când era în această stare de spirit îmblânzită, receptivă la tot, cerința de a se preface îl apăsa așa de greu, încât i se părea aproape imposibil de îndeplinit. Acum, când era în culmea fericirii și a extazului, trebuia fie să mintă, fie să comită un sacrilegiu. Nu se simțea în stare să facă

nici una, nici alta. Dar, oricât îl întrebă pe Stepan Arkadici dacă n-ar putea obține certificatul fără să meargă la slujbe, acesta îi spuse că e imposibil.

– Dar ce te costă – două zile? Și e un bătrânel înțelept și cumsecade. O să-ți scoată dintele ăsta așa de ușor, că nici n-ai să simți.

Participând la prima liturghie, Levin se strădui să-și împospăteze amintirile din tinerețe despre puternicul sentiment religios pe care îl trăise între șaisprezece și șaptesprezece ani. Dar se convinse imediat că i-e absolut imposibil. Se strădui să privească totul ca pe un obicei găunos, fără nici o semnificație, așa cum e și obiceiul de a face vizite; dar simți că nu poate face nici asta. Avea față de religie, la fel ca majoritatea contemporanilor lui, o atitudine foarte nedefinită. Nu putea să creadă și în același timp nici nu era ferm convins că toate acestea sunt incorecte. Și de aceea, întrucât nu era în stare nici să creadă în semnificația gestului pe care îl făcea, nici să-l privească indiferent, ca pe o formalitate, în tot timpul cât posti și merse la slujbă avu un sentiment de jenă și de rușine, pentru că făcea ceva ce nici el nu înțelegea și de aceea, așa cum îi spunea vocea lăuntrică, ceva mincinos și urât.

În timpul slujbei, fie asculta rugăciunile, încercând să le atribuie un sens care să nu contravină opiniilor lor, fie, simțind că nu le poate înțelege și trebuie să le condamne, se străduia să nu le asculte, își vedea de gândurile lui, de observații și de amintirile care i se perindau prin minte cu o vioiciune ieșită din comun în timp ce stătea degeaba în biserică.

Stătu la liturghie, la vecernie, la celelalte ritualuri de seară, iar a doua zi, sculându-se mai devreme ca de obicei, fără să-și bea ceaiul, se prezentă la ora opt la biserică să asculte utrenia și să se spovedească.

În biserică nu era nimeni, în afară de un soldat cerșetor, două bătrâne și slujitorii bisericii.

Un diacon tânăr, cu cele două jumătăți ale spinării lungi frumos conturate pe sub anteriorul subțire, îi ieși imediat în întâmpinare, se apropie de o măsuță de lângă perete și începu să-i citească din canoane. Pe măsură ce citea, mai ales atunci când repeta des și repede aceleași cuvinte: „Doamne

miluiește!“, care sunau „Doamne lește, doamne lește!“, Levin simțea că gândirea îi este zăvorâtă și pecetluită și că acum nu trebuie s-o atingă și s-o zgândărească, ca să nu iasă vreo încurcătură; de aceea, stând în spatele diaconului, continua să se gândească la ale lui. „Mâna ei e uimitor de expresivă“, își spuse el, amintindu-și cum stătuseră cu o zi înainte la masa din colț. Nu aveau despre ce vorbi, cum se întâmplă aproape întotdeauna în această perioadă, iar ea își pusese mâna pe masă, o închidea și o deschidea și râdea privind-i mișcărilor. Levin își aminti cum sărutase acea mână și apoi examinase liniile care se desprindeau și se contopeau în palma ei roz. „Iarăși «lește»“, își zise el și-și făcu semnul crucii, se înclină și privi spinarea zveltă a diaconului care se pleca. „După aceea mi-a luat mâna și mi-a cercetat liniile din palmă.“ „Ai o palmă frumoasă“, spusese ea. Levin se uită la mâna sa și la mâna scurtă a diaconului. „Da, acum se va termina curând“, își zise el. „Ba nu, se pare că a luat-o de la început“, își spuse, ascultând rugăciunile. „Ba nu, se termină; uite că se apleacă până la pământ! Asta se face întotdeauna înainte de sfârșit.“

Luând pe nesimțite cu mâna pe sub manșeta de catifea hârtia de trei ruble, diaconul îi spuse că îl va trece în registru și, pășind vioi cu cizmele noi pe dalele bisericii pustii, intră în altar. Un minut mai târziu, scoase capul de acolo și-i făcu semn. Gândul zăvorât până atunci în capul lui Levin începu să se agite, dar el reuși să-l alunge. „O să se aranjeze cumva“, își spuse el și porni spre amvon. Urcă treptele și, întorcându-se spre dreapta, îl zări pe preot. Bătrânul preot, cu o barbă rară, pe jumătate albă, cu ochi blânzi și obosiți, stătea în picioare lângă analoghion și răsfoia un molitvelnic. Se înclină ușor în fața lui Levin și începu să citească rugăciunile cu o voce obișnuită. Când termină, se aplecă până la pământ și se întoarse cu fața spre Levin.

– Aici Hristos este de față nevăzut, primind spovedania dumitale, spuse el, arătând spre crucea cu răstignirea. Crezi în tot ceea ce ne învață pe noi sfânta Biserică apostolică? continuă preotul, întorcându-și privirile de la Levin și ascunzându-și mâinile sub patrafir.

– Mă îndoiesc, mă îndoiesc de tot, spuse Levin cu o voce care îi sună neplăcut și tăcu.

Preotul îl așteptă câteva secunde să vadă dacă mai spune ceva, apoi închise ochii și zise repede, rostind sunetul „o“ ca în regiunea Vladimir.

– Îndoielile țin de slăbiciunea omenească, dar noi trebuie să ne rugăm, pentru ca Dumnezeu cel milostiv să ne întărească. Ce păcate deosebite ai? adăugă el fără nici o pauză, ca și când s-ar fi străduit să nu piardă vremea.

– Păcatul meu principal este îndoiala. Mă îndoiesc de tot și mă aflu de cele mai multe ori în stare de îndoială.

– Îndoielile țin de slăbiciunea omenească, repetă preotul aceleași cuvinte. Dar de ce anume te îndoiești mai cu seamă?

– Mă îndoiesc de tot. Mă îndoiesc uneori chiar și de existența Domnului, spuse Levin fără să vrea și se îngrozi de necuviința săvârșită.

Dar cuvintele lui nu păreau să fi făcut vreo impresie asupra preotului.

– Ce îndoieli pot exista cu privire la existența lui Dumnezeu? întrebă el repede, cu un zâmbet abia sesizabil.

Levin tăcea.

– Ce îndoială poți avea despre Creator când privești creația lui? continuă preotul repede, pe un ton obișnuit. Cine a împodobit cu aștri bolta cerească? Cine a îmbrăcat pământul în frumusețea lui? Cum se poate fără Creator? spuse el, privind întrebător la Levin.

Levin simțea că nu se cuvine să intre într-o dispută filosofică cu preotul și de aceea răspunse numai direct la întrebare:

– Nu știu.

– Nu știi? Atunci cum te îndoiești de faptul că Dumnezeu a creat totul? întrebă cu o nedumerire veselă preotul.

– Nu înțeleg nimic, spuse Levin roșind și simțind că rostește cuvinte prostești și care nici nu puteau să nu fie prostești într-o situație ca aceasta.

– Roagă-te la Domnul, chiar și Sfinții Părinți au avut îndoieli și l-au rugat pe Domnul să-i întărească în credința lor. Diavolul are putere mare, iar noi nu trebuie să ne lăsăm supuși de el. Roagă-te Domnului, roagă-te Domnului! repetă el grăbit, apoi

tăcu un timp, ca și când ar fi chibzuit. Din câte am auzit, te pregătești să te însori cu fiica enoriașului și fiului meu sufleteș prințul Șcerbațki, adăugă el cu un zâmbet. Frumoasă fată!

– Da, spuse Levin roșind pentru preot.

„De ce trebuia să întrebe așa ceva la spovedanie?“, se gândi el. Și, ca și când i-ar fi ghicit întrebarea, preotul spuse:

– Te pregătești să te însori, și poate că Dumnezeu te va răsplăti cu urmași, nu-i așa? Păi cum, ce educație poți să le dai micuților dacă nu învingi în dumneata ispita diavolului, care ne atrage spre necredință? spuse el ușor dojenitor. Dacă-ți iubești copiii, ca un părinte bun, nu le vei dori numai bogăție, desfătare și onoruri; vei dori și mântuirea lor, înălțarea lor spirituală prin adevărul cel sfânt. Nu-i așa? Și ce-ai să-i răspunzi când micuțul nevinovat te va întreba: „Tăticule, cine a făcut tot ce mă încântă pe mine în această lume, pământul, apa, soarele, florile, iarba?“ Nu cumva o să-i spui: „Nu știu?“ Nu poți să nu știi, când Domnul Dumnezeu ne-a dezvăluit nouă aceasta prin mare mila Sa. Sau te va întreba copilul: „Ce mă așteaptă în viața de după mormânt?“ Iar dumneata ce-ai să-i spui, dacă nu știi nimic? Cum îi vei răspunde? Îl vei abandona farmecelor lumii și diavolului? Asta nu e bine! spuse el și se opri, lăsând capul într-o parte și privind-l pe Levin cu ochii lui buni și blânzi.

Acum Levin nu mai răspunse nimic, nu pentru că nu voia să intre în dispută cu preotul, ci pentru că nimeni nu-i mai pusese astfel de întrebări. Iar când copiii lui aveau să-i pună aceste întrebări, va avea el timp să se gândească ce să le spună.

– Pășești într-o perioadă a vieții, continuă preotul, când trebuie să-ți alegi o cale și să te ții de ea. Roagă-te Domnului, ca să te ajute în milostivirea lui! încheie el. Domnul Dumnezeu nostru Iisus Hristos, cu milostivirea și cu îndurarea iubirii lui de oameni, să te ierte pe tine, fiule!...

Și, încheind rugăciunea de dezlegare, preotul îl binecuvântă și îl lăasă să plece.

Întorcându-se acasă în ziua aceea, Levin încerca un sentiment de bucurie că situația stingheritoare se încheiase – și se încheiase în așa fel încât nu fusese nevoit să mintă. Pe lângă

asta, îi rămăsese și amintirea vagă că ceea ce spusese acel bătrânel bun și cumsecade nu era chiar așa de stupid cum i se păruse la început, și era acolo ceva ce va trebui să-și lămurească.

„Se înțelege, nu acum“, își spuse el, „dar ceva mai târziu“. Simțea acum mai mult ca altă dată că în sufletul lui se află ceva neclar și necurat și că, în privința religiei, se află în aceeași situație pe care o vedea atât de clar la alții și care nu-i plăcea deloc și pe care i-o reproșa prietenului său Sviiajski. Își petrecu seara cu logodnica sa la Dolly și fu deosebit de vesel. Îi explică lui Stepan Arkadici starea de euforie în care se afla, spunându-i că se simte ca un câine care a fost învățat să sară printr-un cerc și care, după ce a înțeles în sfârșit și a făcut ce se cere de la el, sare în sus, dă din coadă, latră de bucurie și țopăie pe mese și la ferestre.

II

În ziua nunții lui Levin, după datină (prințesa și Daria Aleksandrovna insistau cu strictețe asupra respectării tuturor datinilor), acesta nu-și văzu logodnica și luă masa la hotelul unde stătea cu trei burlaci care se strânseseră întâmplător la el: Serghei Ivanovici, Katavasov, un coleg de studenție, acum profesor de științe naturale, pe care Levin îl întâlnise pe stradă și îl trăsese după el, și Cirikov, cavalerul de onoare, judecător de pace la Moscova, tovarășul lui Levin la vânătoarea de urși. Prânzul fu foarte vesel. Serghei Ivanovici era în cea mai bună dispoziție sufletească și se distra pe seama originalității lui Katavasov. Katavasov, simțind că originalitatea lui este apreciată și înțeleasă, se fălea cu ea. Cirikov participa vesel și inimos la orice conversație.

– Uitați, deci, spunea Katavasov cu obiceiul deprins la catedră de a trăgăna cuvintele, ce băiat capabil a fost prietenul nostru Konstantin Dmitrici! Vorbesc despre el la trecut, pentru că acum nu mai există. Pe atunci, când a terminat universitatea, îi plăcea și știința, avea și preocupări omenești; dar acum,

jumătate din capacitățile lui sunt folosite pentru autoamăgire, iar cealaltă jumătate, pentru justificarea acestei amăgiri.

– N-am văzut dușman mai înflăcărat al căsniciei ca dumneata, spuse Serghei Ivanovici.

– Nu, nu sunt dușmanul căsniciei, sunt adeptul diviziunii muncii. Oamenii care nu pot să facă nimic trebuie să facă oameni, iar ceilalți să contribuie la iluminarea și la fericirea lor. Eu așa înțeleg lucrurile. Există o mulțime de oameni dispuși să amestece aceste două meserii, dar eu nu fac parte dintre ei.

– Ce fericit voi fi când am să aflu că te-ai îndrăgostit! spuse Levin. Te rog să mă inviți la nuntă!

– Sunt deja îndrăgostit.

– Da... de o caracatiță. Știi, se întoarse Levin către fratele său, Mihail Semionici scrie o lucrare despre alimentație și...

– Te rog să nu încurci treburile! Nu contează despre ce. Ideea e că mie chiar îmi place foarte mult caracatița.

– Dar asta nu te va împiedica să-ți iubești soția.

– Ea nu mă va împiedica, dar soția da.

– Dar de ce?

– Ei, ai să vezi. Uite, dumitale îți place gospodăria, îți place vânătoarea, ei bine, ai să vezi!

– Azi a venit Arhip, a zis că la Prudnoe sunt o mulțime de elani și doi urși, spuse Cirikov.

– Ei, o să-i doborâți fără mine.

– Adevărat, spuse Serghei Ivanovici. Ba și de acum înainte să-ți iei adio de la vânătoarea de urși, nevasta n-o să te lase!

Levin zâmbi. Ideea că soția lui n-o să-l lase la vânătoare i se părea atât de încântătoare, încât era gata să renunțe pentru totdeauna la plăcerea de a vedea urși.

– Totuși, e păcat că acești doi urși vor fi doborâți fără dumneata. Mai ții minte ultima dată la Hapilov? Ar fi o vânătoare pe cinste! spuse Cirikov.

Levin nu voia să-l dezamăgească spunându-i că nicăieri nu poate exista ceva frumos fără ea, așa că nu zise nimic.

– Nu degeaba s-a înrădăcinat acest obicei să-ți iei adio de la viața de burlac, spuse Serghei Ivanovici. Oricât ai fi de fericit, tot îți pare rău după libertate.

– Dar, recunoaște, nu-i așa că ai sentimentul acela al logodnicului lui Gogol¹ care voia să sară pe fereastră?

– Cu siguranță că-l are, dar n-o să recunoască! spuse Katavasov și răsă zgomotos.

– Poftim, fereastra e deschisă... Hai să mergem chiar acum la Tver! E o ursoaică, putem s-o luăm din bârlog. Hai, mergem cu trenul de cinci! Iar cei de aici n-au decât să facă ce doresc, spuse Cirikov zâmbind.

– Ei, Doamne, spuse Levin zâmbind, zău că nu găsec în suflet nici o fărâ mă din acest regret după libertate!

– Păi, în sufletul dumitale e acum un asemenea haos, că n-o să găsești nimic, spuse Katavasov. Stai puțin, după ce te mai dezmeticești, o să găsești!

– Nu, aș fi simțit măcar un pic că, pe lângă sentimentul meu (nu voia să rostească în fața lor „iubire“)... și pe lângă fericire, îmi pare totuși rău să-mi pierd libertatea... Dimpotrivă, eu mă bucur de această pierdere a libertății.

– E rău! Individul e fără speranță! spuse Katavasov. Ei, să bem pentru vindecarea lui sau să-i dorim ca cel puțin a suta parte din visuri să i se îplinească! Și asta va fi deja o fericire cum n-a mai existat pe pământ.

Imediat după masă, prietenii plecară, ca să aibă timp să se schimbe pentru nuntă.

Rămas singur și amintindu-și discuția holteilor, Levin se întrebă încă o dată dacă simte în sufletul lui vreun regret după libertate, așa cum spuneau ei. Zâmbi la acest gând. „Libertate? La ce bun? Fericirea înseamnă numai să iubești și să dorești, să gândești cu dorințele ei, cu gândurile ei, adică nici un fel de libertate – aceasta e fericirea!“

„Dar oare îi cunosc eu gândurile, dorințele, sentimentele?“ îi șopti dintr-odată un glas. Zâmbetul îi pieri de pe față, și Levin căzu pe gânduri. Și fu cuprins brusc de un sentiment cumplit. Se simți copleșit de spaimă și de îndoială, se îndoia de tot.

„Dar dacă nu mă iubește? Dacă se mărită cu mine numai ca să fie măritată? Dacă nu știe nici ea ce face?“ se întreba el.

¹ Personajul Ivan Kuzmici Podkolesin din piesa lui N.V. Gogol (1809–1852) *Căsătoria*, care în ziua nunții a sărit pe fereastră și a dispărut (n.tr.)

„Poate să-și vină în fire abia după ce se mărită și să-și dea seama că nu mă iubește, că nu poate să mă iubească.“ Și începură să-i treacă prin minte gânduri ciudate, cele mai urâte, despre ea. Era gelos pentru Vronski, ca în urmă cu un an, ca și cum seara aceea când o văzuse împreună cu Vronski ar fi fost ieri. Bănuia că ea nu-i spusese tot.

Levin sări în sus. „Nu, așa nu se poate!“, își spuse în sinea lui, disperat. „Mă duc la ea s-o întreb, să-i spun pentru ultima dată: «Suntem liberi, nu e mai bine să rămânem așa? Orice e mai bine decât nefericirea veșnică, rușinea, necredința!»“ Cu spaima în inimă și înciudat pe toată lumea, pe el însuși și pe ea, ieși din hotel și se duse la Kitty.

Nu-l aștepta nimeni. O găsi în camerele din fund. Ședea pe o ladă și discuta ceva cu o slujnică, răscolind grămezi de rochii de diverse culori, întinse pe spătarele scaunelor și pe jos.

– Ah! exclamă ea când îl văzu, și ochii îi străluciră de bucurie. Tu ești, adică dumneata (până în această ultimă zi Kitty i se adresa când cu „tu“, când cu „dumneata“)? Nu mă așteptam! Voiam să-mi împart rochiile de fată, să văd cui le dau...

– A! Asta e foarte frumos, spuse el, privind încruntat la servitoare.

– Du-te, Duneășă, te chem eu mai încolo! spuse Kitty. Ce-i cu tine? întrebă ea, adresându-i-se hotărât cu „tu“ după ce plecă fata.

Observase chipul lui înspăimântat, tulburat și încruntat și i se făcuse frică.

– Kitty, mă chinuiesc. Nu pot să mă chinuiesc singur, spuse el cu o voce disperată, oprindu-se în fața ei și privind-o rugător în ochi. Vedea deja după chipul ei plin de iubire sinceră că nu poate să iasă nimic din ceea ce intenționează să spună, dar simțea nevoia să primească asigurări chiar de la ea. Am venit să-ți spun că încă nu e prea târziu. Lucrurile se pot opri și îndrepta.

– Ce spui? Nu înțeleg nimic. Ce-i cu tine?

– E ceea ce am spus de o mie de ori și nu pot să nu gândesc... că nu sunt demn de tine. Nu se poate să fi fost de acord să te măriți cu mine. Mai gândește-te! Ai greșit. Gândește-te bine! Nu se poate să mă iubești... Dacă... mai bine spune! vorbea el, fără să se uite la ea. Am să fiu nefericit. Lumea n-are decât să

spună ce vrea; dar tot e mai bine decât să fim nefericiți... Mai bine acum, cât mai e timp...

– Nu înțeleg, răspunse ea înspăimântată, adică vrei să renunți?... Vrei să spui că nu trebuie?

– Da, dacă nu mă iubești.

– Ți-ai pierdut mințile! strigă ea, înroșindu-se de supărare. Dar figura lui era atât de jalnică, încât Kitty își reprimă supărarea, aruncă rochiile de pe fotoliu și se mută mai aproape de el. Ce-ai în minte? Spune tot!

– Cred că nu poți să mă iubești. Pentru ce-ai putea să mă iubești?

– Doamne Dumnezeule! Ce pot eu să fac?... spuse ea și izbucni în plâns.

– Ah, ce-am făcut! exclamă el, se așeză în genunchi în fața ei și începu să-i sărute mâinile.

Cinci minute mai târziu, când prințesa intră în încăpere, îi găsi deja împăcați. Kitty nu numai că-l convinsese că-l iubește, dar îi răspunsese și la întrebarea de ce îl iubește. Îi spusese că-l iubește pentru că-l înțelege foarte bine, pentru tot ceea ce ea știe că el cel mai probabil iubește, și că tot ce iubește el este foarte bun. Iar lui i se păru totul foarte clar. Când intră prințesa, stăteau unul lângă altul pe ladă și se certau pentru că Kitty voia să-i dea Duneășei rochia maro, în care era îmbrăcată atunci când o ceruse Levin de soție, iar el insistă să nu dea nimănui acea rochie și să-i dea în schimb Duneășei una albastră.

– Cum de nu înțelegi, Duneășă e brunetă și n-o să-i stea bine... M-am gândit la tot.

Aflând de ce venise Levin, prințesa se supără pe jumătate în glumă, pe jumătate în serios și îl trimise acasă să se îmbrace și s-o lase pe Kitty să se pieptene, pentru că Charles trebuia să sosească dintr-o clipă în alta.

– Și așa n-a mai mâncat nimic în ultimele zile și s-a urâțit, iar tu o mai zăpăcești cu aiurelile tale! îi spuse ea. Haide, fii bun și pleacă de aici!

Levin, simțindu-se vinovat și stingherit, dar mulțumit, se întoarse la el la hotel. Fratele lui, Daria Aleksandrovna și Stepan Arkadici, toți în toaletă de seară completă, îl așteptau deja să-l binecuvânteze cu icoana. Nu mai era timp de pierdut. Daria

Aleksandrovna trebuia să mai treacă și pe acasă ca să-l ia pe fiul ei, pomădat și ondulat, care urma să ducă icoana lângă mireasă. Apoi trebuia trimisă o trăsură după cavalerul de onoare, iar alta, care să-l ducă pe Serghei Ivanovici, trimisă înapoi... În general, erau o mulțime de lucruri complicate de făcut. Și un lucru era cert, nu mai aveau timp, căci era deja șase și jumătate.

Din binecuvântarea cu icoana nu ieși nimic. Stepan Arkadici se postă într-o poziție comic-solemnă alături de soție, luă icoana, îi porunci lui Levin să facă o mătanie până în pământ, îl binecuvântă cu un zâmbet blajin și ironic, apoi îl sărută de trei ori. Daria Aleksandrovna făcu și ea la fel și se grăbi apoi să plece de îndată, încercându-se din nou în programarea trăsurilor.

– Ei, uite ce-o să facem: du-te cu trăsura noastră după el, iar Serghei Ivanovici să fie așa de amabil să treacă pe aici și abia pe urmă s-o trimită.

– Sigur, cu plăcere.

– Iar noi o să venim imediat cu el. Lucrurile le-ai trimis? întrebă Stepan Arkadici.

– Le-am trimis, răspunse Levin și-i porunci lui Kuzma să-i aducă hainele.

III

O mulțime de oameni, mai ales femei, înconjurau biserica sfințită pentru nuntă. Cei care nu reușiseră să între se îngrămădiseră în jurul ferestrelor, se îmbrânceau, se certau și priveau printre gratii.

Jandarmii aliniaseră deja peste douăzeci de trăsurile de-a lungul străzii. Un ofițer de poliție, sfidând gerul, stătea la intrare, strălucitor în uniforma lui. Alte echipaje soseau mereu fără încetare, aducând doamne cu flori și trenurile ridicate și bărbați care își scoteau chipiul sau pălăria neagră și intrau în biserică. Înăuntru erau deja aprinse ambele candelabre și toate lumânările din fața icoanelor. Strălucirea aurie pe fondul roșu al iconostasului, sculpturile aurite ale icoanelor, argintul policandrelor și al sfeșnicilor, dalele pardoselii, preșurile și praporiile de deasupra stranelor, treptele amvonului, cărțile vechi,

înnegrite, anteriele și stiharele, totul era inundat de lumină. În partea dreaptă a bisericii încălzite, în mulțimea de fracuri și cravate albe, de tunici și brocart, atlas, coafuri, flori, umeri dezgoliți și mâini în mănuși lungi, trepida murmurul însuflețit și stăpânit al conversației, care răsuna ciudat sub cupola înaltă. De fiecare dată când se auzea scârțâitul ușii deschise, murmurul mulțimii amuțea, și toți se întorceau, așteptând să-i vadă cum intră pe mire și pe mireasă. Dar ușa se deschise de mai bine de zece ori, și de fiecare dată fu fie un musafir întârziat, fie câțiva oaspeți care se alăturau unui cerc de invitați, în dreapta, fie o spectatoare care păcălise vreun polițist sau de care i se făcuse milă vreunuia și care se alătura mulțimii de necunoscuți din stânga. Și rudele, și spectatorii trecuseră deja prin toate fazele așteptării.

La început crezuseră că mirele și mireasa vor apărea dintr-o clipă în alta și nu acordaseră nici o importanță acestei întârzieri. Apoi începuseră să privească tot mai des spre ușă, întrebându-se dacă nu se întâmplase ceva. Iar după aceea așteptarea devenise de-a dreptul jenantă, și atât rudele, cât și oaspeții încercaseră să lase impresia că nu se gândesc la mire și sunt ocupați cu conversația.

Protodiaconul, ca și când ar fi vrut să arate că timpul lui e prețios, tușea nerăbdător, de zăngăneau geamurile ferestrelor. În strană se auzeau coriștii care își dregeau glasul sau își suflau nasurile. Preotul îi trimitea mereu când pe diac, când pe diacon să vadă dacă a venit mirele și ieșea chiar el tot mai des, îmbrăcat în răsă violet și cu un brâu brodat, pe ușa laterală a bisericii, așteptându-l. În cele din urmă, una dintre doamne se uită la ceas și spuse: „Totuși e ciudat!”, și toți invitații începură să se agite și să-și exprime cu voce tare mirarea și nemulțumirea. Unul dintre cavalerii de onoare plecă în trăsură să afle ce se întâmplase. În timpul acesta, Kitty, care era gata deja de mult, stătea împreună cu mama și cu sora ei, doamna Lvova, în salonul mare din casa familiei Șcerbațki și se uita pe fereastră, așteptând zadarnic de peste o jumătate de oră vestea de la cavalerul de onoare că mirele sosise la biserică.

Iar în tot acest timp, Levin, numai în pantaloni, fără vestă și fără frac, se plimba încolo și înapoi prin camera lui de hotel,

scotând mereu capul pe ușă și privind în lungul coridorului. Dar pe coridor nu se vedea cel pe care-l aștepta, iar Levin se întorcea disperat și dădea din mâini, adresându-se lui Stepan Arkadici, care fuma liniștit:

– A mai fost oare vreodată un bărbat într-o situație atât de idioată ca mine? spuse el.

– Da, e neplăcut, încuviință Stepan Arkadici, zâmbind mângâietor. Dar liniștește-te, ți-o aduce imediat!

– Nu, nu se poate așa ceva! spuse Levin cu o furie abia stăpânită. Și vestele astea idioate deschise! Nu se poate! spuse el, privind la plastronul șifonat al cămășii din fața sa. Și lucrurile au fost duse deja la gară! strigă el deznădăjduit.

– Atunci ia-o pe a mea!

– Ar fi trebuit de mult să fac asta.

– Nu e bine să te faci de râs... Ai puțină răbdare! *Totul o să se dreagă.*

Problema era că, atunci când Levin îi poruncise lui Kuzma, bătrânul său valet, să vină cu hainele, acesta adusese fracul, vesta și tot ce trebuia.

– Și cămașa? strigase Levin.

– Cămașa e pe dumneavoastră, răspunsese cu un zâmbet liniștit Kuzma.

Kuzma nu se gândise să lase și o cămașă curată și, primind poruncă să ducă totul la familia Șcerbațki, de unde tinerii urmau să plece în aceeași seară, făcuse întocmai și împachetase totul în afară de frac. Cămașa pe care Levin o purtase toată ziua era șifonată și nu se putea purta cu vesta deschisă, la modă. Să trimită până la Șcerbațki era prea departe. Trimiseseră să cumpere alta. Valetul se întorsese cu mâna goală, peste tot era închis, căci era duminică. Trimiseseră la Stepan Arkadici și îi aduseseră o cămașă, dar era imposibil de largă și de scurtă. Trimiseseră, în cele din urmă, acasă la Șcerbațki să desfacă bagajele. Mirele era așteptat la biserică, iar el stătea ca un leu în cușcă și se plimba prin cameră, privind mereu pe coridor și amintindu-și cu groază ce-i tot spusese lui Kitty și ce ar fi putut gândi ea acum.

În cele din urmă, vinovatul, Kuzma, năvăli în cameră cu cămașa, abia trăgându-și sufletul.

– I-am prins în ultima clipă, tocmai ureau bagajele în căruță, spuse el.

Trei minute mai târziu, fără să se uite la ceas ca să nu mai zgândărească rana, Levin alerga pe coridor.

– Așa nu faci nimic, spuse Stepan Arkadici zâmbind și grăbindu-se în urma lui fără mare zor. *Îți spun eu, o să se dreagă, o să se dreagă.*

IV

– Au venit! Uite-l! Care e? Ăla mai tânăr? Și ea, săraca, e mai mult moartă decât vie! se auzi în mulțime când Levin își întâlni mireasa în fața ușii și intrară împreună în biserică.

Stepan Arkadici îi povesti soției motivul întârzierii, și oaspeții își transmiseră vestea în șoaptă de la unul la altul, zâmbind.

Toți spuneau că fata se urâtise mult în ultimele zile și ca mireasă nu era așa de frumoasă ca de obicei; dar Levin nu era de aceeași părere. Se uita la coafura ei înaltă cu voalul alb, lung și cu flori albe și la gulerul plisat, înalt, care îi acoperea atât de feciorelnic din părți și îi dezvelea în față gâtul lung, la talia uimitor de subțire, și i se părea că e mai frumoasă ca oricând, nu pentru că aceste flori, acest voal sau rochia comandată de la Paris ar fi adăugat ceva frumuseții ei, ci pentru că, în ciuda somptuozității toaletei, expresia chipului ei drăgălaș, a privirii, a buzelor păstrase aceeași sinceritate nevinovată.

– Credeam deja că ai vrut să fugi, îi spuse Kitty și zâmbi.

– E așa de stupid ce mi s-a întâmplat, că mi-e și rușine să spun! zise el roșind și se întoarse către Serghei Ivanovici, care se apropiase.

– Strașnică povestea ta cu cămașa! spuse Serghei Ivanovici clătînând din cap și zâmbind.

– Da, da, răspunse Levin, neînțelegând despre ce vorbește.

– Ei, Koste, acum trebuie să luăm o hotărâre, spuse Stepan Arkadici, prefăcându-se speriat, e o chestiune importantă. *Îți vei da seama imediat de toată însemnătatea ei. Am fost întreat: să aprindem lumânări deja folosite sau nefolosite? Diferența*

este de zece ruble, adăugă el, strângând buzele într-un zâmbet. Eu am decis, dar mi-e teamă că s-ar putea să nu fii de acord.

Levin înțelese că era o glumă, dar nu putu să zâmbească.

– Ei, cum facem? Nefolosite sau folosite? Asta este întrebarea.

– Da, da, nefolosite!

– Ei, mă bucur. Problema s-a rezolvat, spuse zâmbind Stepan Arkadici. Cum se prostesc oamenii în situația asta! îi spuse el lui Cirikov în momentul în care Levin, privindu-l distrat, se îndreptă spre mireasă.

– Ai grijă, Kitty, spuse contesa Nordston, să pășești prima pe covor! Ce bine arăți! se adresă ea lui Levin.

– Ei, nu ți-e teamă? întrebă Maria Dmitrievna, mătușa cea bătrână.

– Nu ți-e frig? Ești palidă. Stai puțin, apleacă-te! spuse sora lui Kitty, doamna Lvova, și, arcuindu-și brațele pline și frumoase, îi aranjă zâmbind florile de pe cap.

Dolly se apropie și dădu să spună ceva, dar nu reuși să rostască nimic, izbucni în plâns și răsă apoi nefiresc.

Se uita la toți cu priviri la fel de absente ca și Levin. La toate cuvintele adresate ei nu putea să răspundă decât cu zâmbetul fericit care îi era acum atât de firesc.

Între timp, slujitorii bisericii își pusese odăjdiile, și preotul cu diaconul se duseră la analoghionul aflat în pridvorul bisericii. Preotul îi spuse ceva lui Levin, dar acesta nu înțelese.

– Ia mireasa de mână și condu-o! îi zise cavalerul de onoare.

Mult timp Levin nu înțelese ce vor de la el. Îl corectară de mai multe ori și voiau deja să renunțe, pentru că o lua pe Kitty de cealaltă mână, nu de cea care trebuia, până când, în cele din urmă, înțelese că trebuie s-o ia cu mâna dreaptă, fără să-și schimbe poziția, de mâna ei dreaptă. Când reuși în sfârșit să-și ia mireasa de mână așa cum trebuia, preotul făcu câțiva pași în fața lor și se opri la analoghion. Mulțimea de rude și de cunoscuți porni în urma lor, cu zumzet de voci și foșnete de trene. Cineva se aplecă și îndreptă trena miresei. În biserică se făcu atât de liniște, că se auzea cum picură ceara.

Bătrânul preot, cu camilafcă și cu șuvițele de păr argintiu strălucitor strânse în două părți în spatele urechilor, își scoase

mâinile mici și bătrâne de sub anteriul argintiu greu, cu o cruce aurie brodată pe spate, și aranja ceva lângă analoghion.

Stepan Arkadici se apropie cu grijă de el, îi șopti ceva, apoi îi făcu cu ochiul lui Levin și se întoarse la locul lui.

Preotul aprinse două lumânări împodobite cu flori, ținându-le aplecate într-o parte cu mâna stângă, astfel încât ceara picura încet din ele, și se întoarse cu fața spre miri. Era același preot care îl spovedise pe Levin. Se uită cu ochi obosiți și triști la mire și la mireasă, oftă și, scoțând mâna dreaptă de sub anterior, îl binecuvântă pe mire și apoi la fel, dar cu o nuanță de gingășie grijulie, își puse degetele strânse pe capul plecat al lui Kitty. Le dădu apoi lumânările și, luând cădelnița, se îndepărtă încet de ei.

„Oare e adevărat?“ se întrebă Levin și se uită la mireasă. Îi vedea profilul oarecum de sus și, după mișcarea abia perceptibilă a buzelor și genelor ei, își dădu seama că ea îi simțise privirea. Kitty nu se uită la el, dar gulerul înalt și plisat tremură, ridicându-se către urechea ei mică și trandafirie. El văzu că oftatul i se oprise în piept și mâna mică în mânușa lungă tremură puțin în timp ce ținea lumânarea.

Toată tevatura cu cămașa, cu întârzierea, discuția cu cunoscuții, cu rudele, nemulțumirea acestora, situația caraghioasă – totul dispăru dintr-odată, și Levin se simți bucuros și speriat.

Protodiaconul chipeș și zvelt, în stihar de argint, cu bucele frumos pieptănate de o parte și de alta a capului, păși cu îndrăzneală înainte și, cu un gest obișnuit, își ridică ușor cu două degete orarul¹, oprindu-se în fața preotului.

„Bi-ne-cu-vân-tea-ză, stă-pâ-ne!“, răsunară rar sunetele solemne, făcând să vibreze aerul.

„Binecuvântat să fie Domnul Dumnezeuul nostru în veci, acum, și pururea, și în vecii vecilor!“ rosti smerit și cântător bătrânul preot, care continua să așeze ceva pe analoghion. Acordurile pline ale corului nevăzut umplură toată biserică de

¹ Veșmânt bisericesc în formă de fâșie, purtat pe umăr de diacon în timpul slujbei religioase (n.tr.)